

Sadržaj i evaluacija tečajeva za trudnice u Primorko-goranskoj županiji

---

Stipić, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2025

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Health Studies / Sveučilište u Rijeci, Fakultet zdravstvenih studija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:184:385849>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-07**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Health Studies - FHSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FAKULTET ZDRAVSTVENIH STUDIJA
PRIJEDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ
PRIMALJSTVO

Matea Stipić

SADRŽAJ I EVALUACIJA TEČAJEVA ZA TRUDNICE U
PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI: rad s istraživanjem
Završni rad

Rijeka, 2024.

UNIVERSITY OF RIJEKA
FACULTY OF HEALTH STUDIES
UNDERGRADUATE PROFESSIONAL STUDY
OF MIDWIFERY

Matea Stipić

CONTENT AND EVALUATION OF PRENATAL EDUCATION IN PRIMORSKO-
GORANSKA COUNTY: research
Final thesis

Rijeka, 2024.

Mentor rada: doc. dr. sc. Robert Doričić

UNIRI e-adresa mentora: robert.doricic@medri.uniri.hr

Komentor: izv. prof. sc. Igor Eterović

UNIRI e-adresa komentora: igor.eterovic@medri.uniri.hr

Završni rad obranjen je dana _____ u/na Fakultetu zdravstvenih studija u Rijeci pod povjerenstvom u sastavu:

1. Magdalena Kurbanović, univ. bacc. obs. mag. med. techn., IBCLC
2. dr. sc. Toni Buterin
3. doc. dr. sc. Robert Doričić

Izveštće o provedenoj provjeri izvornosti studentskog rada

Opći podatci o studentu:

Sastavnica	Fakultet zdravstvenih studija
Studij	Prijediplomski stručni studij Primaljstvo
Vrsta studentskog rada	Završni rad
Ime i prezime studenta	Matea Stipić
JMBAG	03510111389

Podatci o radu studenta:

Naslov rada	SADRŽAJ I EVALUACIJA TEČAJEVA ZA TRUDNICE U PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJU: rad s istraživanjem
Ime i prezime mentora	Robert Doričić
Datum predaje rada	16. siječnja 2025.
Identifikacijski br. podneska	2565254824
Datum provjere rada	16. siječnja 2025
Ime datoteke	ZAVRŠNI RAD MATEA STIPIĆ (1).docx
Veličina datoteke	1,007.43K
Broj znakova	41867
Broj riječi	6692
Broj stranica	32

Podudarnost studentskog rada:

Podudarnost (%)	2%
-----------------	----

Izjava mentora o izvornosti studentskog rada

Mišljenje mentora	
Datum izdavanja mišljenja	17. siječnja 2025.
Rad zadovoljava uvjete izvornosti	☒
Rad ne zadovoljava uvjete izvornosti	☐
Obrazloženje mentora (po potrebi dodati zasebno)	Pregledom provjere izvornosti rada pomoću alata Turnitin utvrđeno je 2% podudarnosti studentskog rada što upućuje da je pregledani završni rad autorski.

Datum

17. siječnja 2025.

Potpis mentora

SAŽETAK

Tečajevi za trudnice ključni su dio pripreme za porođaj i roditeljstvo, pružajući trudnicama i njihovim partnerima informacije o trudnoći, porođaju, dojenju, babinju i psihološkim aspektima roditeljstva. Cilj istraživanja uključuje evaluaciju kvalitete trudničkih tečajeva u Primorsko-goranskoj županiji prema njihovoj usklađenosti sa smjericama UNICEF-a te analizu zastupljenosti primalja u odnosu na druge profesije. Istraživanje se temelji na analizi programa, trajanja i strukture tečajeva provedenih u razdoblju od 2018. do 2022. godine u deset domova zdravlja, Kliničkom bolničkom centru (KBC) Rijeka, Poliklinici Finderle i Centru za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo. Rezultati su pokazali razlike u podudarnosti tema sa smjericama UNICEF-a među ustanovama, pri čemu Centar za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo ima najveći postotak (70%) dok Dom zdravlja Mali Lošinj ima najmanji postotak (30%). Trajanje tečajeva pokazuje značajna odstupanja od smjernica, tako Dom zdravlja Čavle ima najveću podudarnost u trajanju tečaja (70,59%), a KBC Rijeka ima najmanju podudarnost (32,35%). Također, primijećena je i niža zastupljenost primalja među predavačima (4% bacc.obs., 2% mag.obs.), što ukazuje na potrebu za većom integracijom primalja u edukacijske programe. Zbog pandemije COVID-19, mnogi su se tečajevi prilagodili *online* formatima čime su sami tečajevi postali dostupniji, ali su imali izazove u pogledu interaktivnosti i praktičnih vježbi. Iako se trudnički tečajevi svakodnevno nastavljaju razvijati, ovo istraživanje ukazuje na potrebu za standardizacijom programa i većim uključivanjem primalja kako bi se osigurala kvalitetnija priprema trudnica za porođaj i roditeljstvo.

Ključne riječi: trudnički tečaj, UNICEF smjernice, prenatalna edukacija, primalje, standardizacija, Primorsko-goranska županija, Hrvatska

SUMMARY

Prenatal education is a key part of preparation for childbirth and parenting, providing pregnant women and their partners with information on pregnancy, childbirth, breastfeeding, postpartum care, and the psychological aspects of parenting. The aim of the research includes evaluating the quality of prenatal education in the Primorsko-goranska County according to their compliance with UNICEF guidelines and analyzing the representation of midwives compared to other professions. The research is based on an analysis of the programs, duration, and structure of classes conducted from 2018 to 2022 in ten health care centers, the Clinical Hospital Center Rijeka (KBC Rijeka), the Finderle Polyclinic, and the Center for Perinatal Psychology and Early Parenthood. The results revealed differences in the alignment of topics with UNICEF guidelines among institutions, with the Center for Perinatal Psychology and Early Parenthood achieving the highest compliance rate (70%), while the Mali Lošinj Health Center had the lowest rate (30%). The duration of classes showed significant deviations from the guidelines, with Čavle Health Center having the highest alignment in duration (70.59%) and KBC Rijeka the lowest (32.35%). A lower representation of midwives among instructors (4% bacc.obs., 2% mag.obs.) was also noted, indicating the need for greater integration of midwives into educational programs. Due to the COVID-19 pandemic, many classes transitioned to online formats, increasing accessibility but posing challenges in interactivity and practical exercises. Although antenatal education continue to evolve daily, this research highlights the need for program standardization and greater involvement of midwives to ensure better preparation for childbirth and parenting.

Keywords: pregnancy courses, UNICEF guidelines, prenatal education, midwives, standardization, Primorsko-goranska County, Croatia

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	5
SUMMARY.....	6
1. UVOD	1
2. CILJEVI I HIPOTEZE	5
3. MATERIJALI	6
3.1. Materijali.....	6
3.2. Postupak i instrumentarij.....	6
3.3. Statistička obrada podataka	7
3.4. Etički aspekti istraživanja	8
3.5. <i>Sadržaj priručnika .....</i>	<i>8</i>
3.5.1. <i>Namjena priručnika .....</i>	<i>8</i>
3.5.2. <i>Struktura tečaja .....</i>	<i>8</i>
3.6. Teme predavanja	9
3.6.1. <i>Trudnoća.....</i>	<i>9</i>
3.6.2. <i>Zaštita zuba u trudnoći .....</i>	<i>9</i>
3.6.3. <i>Porodaj i babinje .....</i>	<i>9</i>
3.6.4. <i>Novorođenče .....</i>	<i>9</i>
3.6.5. <i>Dojenje.....</i>	<i>10</i>
3.6.6. <i>Psihološki aspekti roditeljstva .....</i>	<i>10</i>
3.6.7. <i>Pravni propisi .....</i>	<i>11</i>
3.6.8. <i>Uloga primalje tijekom trudnoće i dojenja.....</i>	<i>11</i>
3.6.9. <i>Fizioterapijski aspekt pripreme trudnica.....</i>	<i>11</i>
3.6.10. <i>Njega novorođenčeta.....</i>	<i>11</i>
4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	12
5. RASPRAVA	17
6. OGRANIČENJA ISTRAŽIVANJA	20
7. ZAKLJUČAK.....	21
LITERATURA	22
IZVORI.....	24
TABLICE.....	25
SLIKE.....	25
ŽIVOTOPIS.....	26

1. UVOD

Tečaj za trudnice je edukacijski program za sve trudnice i njihove partnere kao priprema za porođaj i roditeljstvo. Osim savjeta za trudnoću, na tečaju dobivaju informacije kako se pripremiti za porođaj. Cilj tečaja za trudnice je budućim roditeljima pružiti dovoljno informacija o trudnoći, zaštiti zdravlja trudnice, o porođaju, babinjama, novorođenčetu, dojenju, zdravstvenoj zaštiti novorođenčeta, psihološkim aspektima roditeljstva i pravnim propisima vezanim uz roditeljstvo (1).

Trudnoća je fiziološko stanje koje donosi fizičke i psihičke promjene u život trudnice kroz 9 mjeseci. Svako novoj promjeni potrebna je prilagodba. Iako su privremene i najčešće bez posljedica, uloga primalje u edukaciji i skrbi za trudnicu je ključna. Primalja kao kompetentna i educirana savjetnica te osoba od povjerenja, pruža podršku i informacije trudnicama tijekom cijele trudnoće (2). Porođaj je proces kroz koji svaka žena na kraju trudnoće prolazi, ali je svakako potrebna priprema za njega. Važnost tečajeva za trudnice kao mogućnost za razvoj podrške od strane drugih trudnica i roditelja se kontinuirano spominje. Trudnice navode da im je lakše ukoliko imaju nekoga tko je prošao isto emocionalno stanje kao i one, te im to stvara osjećaj sigurnosti i normalizira sve što one trenutno prolaze (3).

Jedna od najpoznatijih metoda razvijena 1960-ih godina koja je oblikovala trudničke tečajeve je *Lamaze* metoda razvijena u Francuskoj. Ona naglašava tehnike disanja i opuštanja kako bi se smanjila percepcija boli tijekom porođaja te potiče sudjelovanje partnera (4). Trudnički tečajevi su se tijekom 20. stoljeća proširili i u SAD-u te postali dio standardne pripreme trudnice za porođaj pa tako Međunarodna federacija ginekologa i opstetričara (FIGO) promovira program s ciljem pružanja edukacije i podrške trudnicama i smanjenja medicinskih intervencija (5). Trudnički tečajevi u Hrvatskoj sežu od 1935. godine kada su patronažne sestre organizirale „Tečajevе za majku i dijete“. Od 1955. godine se uvodi novi kombinirani program koji također uključuje *Lamaze* metodu (6). U današnjoj praksi, trudnički tečajevi se provode u rodilištima, domovima zdravlja, ali i u privatnim ginekološkim i primaljskim ordinacijama i centrima specijaliziranim za područje trudnoće. Fokusiraju se na usklađenost s preporukama Svjetske zdravstvene organizacije i UNICEF-a, a najčešće uključuju teme kao što su trudnoća, porođaj, babinje i dojenje te često sadrže i praktične vježbe za trudnice.

Domovi zdravlja su zdravstvene ustanove primarne zdravstvene zaštite koji djeluju na razini lokalne zajednice te čine temelj zdravstvenog sustava. Oni pružaju usluge obiteljske medicine, zdravstvene zaštite djece i žena, dentalne medicine, patronažne službe i specijalističko –

konzilijarne djelatnosti (7). Centar za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo je privatna praksa koja pruža podršku obiteljima kroz začeće, trudnoću, porođaj i prve godine roditeljstva. Pruža usluge prenatalne edukacije i psihološku pripremu za porođaj, individualna savjetovanja i terapijski rad te grupe podrške, predavanja i radionice za roditelje. Također organizira razna stručna predavanja, edukacije i radionice za stručnjake. Tim Centra su psihologinja i terapeut (hipnoterapeut, EDMR terapeut i NPL trener i coach, perinatalni terapeut u edukaciji) te doktor medicine, terapeut (perinatalni i EDMR terapeut), praktičarka kraniosakralne terapije, porođajna edukatorica i doula (8). Poliklinika Finderle je privatna zdravstvena ustanova ginekologije, porodništva i primaljstva koja provodi preventivne i dijagnostičko terapijske usluge ženama svih životnih dobi, te je prva u Hrvatskoj koja sadrži i usluge primaljske djelatnosti (9).

Savjet programa „Rodilište prijatelji djece“ u okviru UNICEF-ovog Ureda za Hrvatsku je u suradnji s Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi među roditeljima u rodilištima Hrvatske proveo anonimnu anketu 2009. godine. Rezultati su pokazali kako je manje od trećine ispitanica pohađalo trudničke tečajevne te da se tečajevi podosta razlikuju po sadržaju i samom načinu provedbe (10). Nakon rezultata istraživanja došlo je do zaključka kako je potrebno definirati sadržaj trudničkih tečajeva pri čemu bi sve trudnice dobile adekvatnu i istu edukaciju i pripremu za njihovu trudnoću, porođaj i babinje. Takav zaključak je doveo do nastajanja „Priručnika za predavače na trudničkim tečajevima“ koji se i koristi u ovome radu (10).

Program trudničkog tečaja obuhvaća zdravstveno-preventivni rad, zdravstveni odgoj, vježbe i praktični rad s trudnicama, savjetovanje te raspravu tijekom koje se odgovara na pitanja polaznika (11). Primalja bi trebala biti tu da odgovara na pitanja parova, daje sigurnost i samopouzdanje trudnici da se nose s trudnoćom, porođajem i izazovima u postpartalnom razdoblju (12).

Trudnice se o trudničkim tečajevima mogu informirati putem različitih kanala. Prvenstveno, informacije mogu dobiti u zdravstvenim ustanovama poput domova zdravlja, bolnica i rodilišta gdje ih o dostupnim tečajevima obavještavaju ginekolozi, primalje i ostalo medicinsko osoblje. *Online* izvori, uključujući mrežne stranice zdravstvenih ustanova, društvene mreže, forume i platforme raznovrsnih udruga nude detaljne informacije i često promoviraju tečajevne uživo i *online* (Slika 1). Usmena predaja također igra važnu ulogu gdje trudnice dobivaju preporuke od drugih roditelja ili trudnica i prijateljica. Mediji poput televizijskih emisija, radijskih programa i časopisa za roditelje također dodatno šire informacije. Ljekarne, trgovine opreme za djecu, edukativni događaji i mobilne aplikacije za trudnice pružaju dodatne mogućnosti za pronalazak relevantnih informacija o tečajevima. Ovi

raznovrsni izvori omogućuju trudnicama pristup informacijama prema njihovim preferencijama i potrebama. Prema istraživanjima, trudnice se o trudničkim tečajevima najviše informiraju od prijateljice (51,43%), ginekologa i ostalog medicinskog osoblja (37,14%) dok je informiranje kroz medije najrjeđe (4,29%) (13).

Slika 1. Oglas za trudnički tečaj

Izvor: objava Centra za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo na društvenoj mreži Instagram

Istraživanja pokazuju da trudnički tečajevi odnosno prenatalna edukacija mogu značajno smanjiti strah od porođaja, ali i intenzitet boli tijekom porođaja (14). Također trudnički tečajevi mogu poboljšati samopouzdanje majki tijekom porođaja i smanjiti mogućnost carskih rezova (15). Najčešći razlozi odlaska trudnica na tečaj su prisutnost pratnje na porođaju i nove informacije (50,00%), bolji, sigurniji i lakši porođaj (17,14%), pravilno disanje i prisutnost pratnje (14,29%), olakšavanje trudnoće i porođaja (5,71%), proširenje znanja (7,14%), zajednički doživljaj porođaja (2,86%), utvrđivanje gradiva i novosti (2,86%). Provođenjem trudničkih tečajeva poboljšava se fizička i psihička priprema trudnice za porođaja i roditeljsku funkciju (13). Istraživanje provedeno u Italiji ističe kako su žene koje su pohađale tečaj bile opuštenije i sretnije te su bolje koristile tehnike za upravljanje bolom. Također navode da brojna istraživanja pokazuju da žene koje su pohađale tečajeve imaju manji rizik od carskog reza, rjeđe zahtijevaju epiduralnu analgeziju te koriste alternativne tehnike smanjenja boli,

dolaze u bolnicu u aktivnoj fazi poroda, isključivo doje i duže doje, te imaju smanjen rizik od emocionalnih poteškoća nakon poroda (16). Uvidom u druga istraživanja, dolazi se do informacije da je budućim roditeljima potrebno i više edukacije o samom periodu nakon poroda. Veći dio trudničkih tečajeva je fokusiran na trudnoću i pripremu za porođaj, međutim roditeljima su također potrebne smjernice i upute kako se snalaziti u različitim situacijama s novorođenčeta nakon porođaja (17).

Smjernice za inicijativu „Rodilišta – prijatelji majki i djece“ osmišljene su kako bi unaprijedile kvalitetu skrbi za trudnice, roditelje i novorođenčad u zdravstvenim ustanovama. Nastale su kroz potrebu za humanizacijom porođaja i osnaživanjem žena za bolje i sigurnije iskustvo trudnoće, porođaja i babinja. U Hrvatskoj je program proveden u četiri rodilišta u skladu sa FIGO smjericama iz 2015. godine „Rodilišta – prijatelji majki i djece“. Glavni ciljevi smjernica su osigurati poštovanje prava žena tijekom porođaja, promovirati sigurnost i zdravlje majki i novorođenčadi, smanjiti nepotrebne medicinske intervencije, povećati dostupnost informacija i podrške za trudnice i roditelje te poticati dojenje i kontakt majke s djetetom „koža na kožu“. Smjernice se temelje na znanstvenim dokazima, a cilj im je omogućiti svim ženama dostojanstveno, sigurno i podržano iskustvo porođaja (18).

Tijekom pandemije COVID-19, trudnički tečajevi doživjeli su prilagodbu kako bi se osigurao kontinuitet edukacije trudnica uz poštivanje epidemioloških mjera. Mnogi tečajevi su se preselili u *online* okruženje, omogućujući trudnicama da dobiju potrebne informacije i podršku iz sigurnosti vlastitog doma. Trudnice su imale priliku pratiti predavanja putem video poziva, što im je omogućilo interakciju sa stručnjacima i postavljanje pitanja u realnom vremenu (19).

Obzirom na važnost pripreme za porođaj u ovom radu će se istraživati kvaliteta tečajeva za trudnice u Primorsko-goranskoj županiji i zastupljenost pojedinih zdravstvenih profesija u njihovoj realizaciji u razdoblju od 2018. do 2022. godine. Evaluacija tečajeva za trudnice potrebna je kako bi se skrb za trudnice i roditelje unaprjeđivala te kako bi se poboljšalo njihovo iskustvo samog porođaja.

2. CILJEVI I HIPOTEZE

C1: U ovom istraživanju prvi je cilj usporediti i procijeniti kvalitetu trudničkih tečajeva u Primorsko-goranskoj županiji prema zastupljenosti provedbe svih smjernica UNICEF-a za Hrvatsku.

C2: Drugi cilj istraživanja je utvrditi zastupljenost pojedinih profesija među predavačima na trudničkim tečajevima

H1: Trudnički tečajevi u Primorsko-goranskoj županiji prate smjernice ureda UNICEF-a

H2: Među predavačima trudničkih tečajeva primalje su zastupljene rjeđe u odnosu na nositelje drugih profesija

3. MATERIJALI

3.1. Materijali

U istraživanju su se koristili podaci (programi tečajeva, trajanje, popis predavača) o trudničkim tečajevima u Primorsko-goranskoj županiji. Uključeni su tečajevi koji se održavaju pod vodstvom Doma zdravlja Primorsko-goranske županije što uključuje programe trudničkih tečajeva 10 različitih domova zdravlja. Također je uključen trudnički tečaj Kliničkog bolničkog centra Rijeka (KBC) i tečajevi koje održavaju poliklinika Finderle u Rijeci i Centar za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo. Uzorak je bio prigodan s obzirom da je istraživanje fokusirano samo na područje Primorsko-goranske županije, a obrađivali su se programi tečajeva za trudnice u razdoblju od 2018. do 2022. godine.

Istraživanje se provodilo od kraja kolovoza do sredine listopada 2024. godine.

3.2. Postupak i instrumentarij

Podaci o programima trudničkih tečajeva su prikupljeni od organizatora tečajeva osobno, prisustvovanjem tečaju i elektroničkim putem. Prikupljeni su podaci o sadržaju trudničkih tečajeva, njihovom trajanju te predavačima. Analizirani su programi trudničkih tečajeva te ostali dostupni podaci vezani za održane tečajeve (vrijeme održavanja i trajanja tečajeva, teme predavanja, broj trudnica, predavači na tečaju itd.).

Tečajevi su se evaluirali prema priručniku za predavače trudničkih tečajeva, izrađenom od strane ureda UNICEF-a za Hrvatsku. Priručnik se sastoji od 11 sati predavanja, 3 sata seminara i 3 sata vježbi što ukupno čini 17 sati. Sadrži teme koje bi trebale biti predstavljene u tečaju, kako bi tečaj trebao izgledati i naputke za predavače koji će provoditi tečaj (10). Slika 2 prikazuje program tečaja i broj sati koji bi tečaj prema smjernicama trebao sadržavati.

Predavanja	Sati	Seminari	Sati	Vježbe	Sati
Trudnoća	2	Uloga primalje tijekom trudnoće i dojenja	1	Vježbe u trudnoći	1
Zaštita zuba u trudnoći	0,5	Dojenje	1	Dojenje	1
Porodaj i babinje	2,5	Njega novorođenčeta	1	Njega novorođenčeta	1
Novorođenče	2				
Dojenje	2				
Psihološki aspekti roditeljstva	1				
Pravni propisi	1				
Ukupno	11		3		3

Slika 2. Prikaz strukture tečaja po satima (10)

Pri usporedbi trudničkih tečajeva, koristila se i *online* platforma trudničkih tečajeva koje provodi udruga Roda u suradnji sa uredom UNICEF-a Hrvatska. Razvila se u doba pandemije za buduće roditelje kojima tada nisu bili dostupni tečajevi uživo (20). Koristila se za usporedbu i uvid u tečajeve tijekom pandemije.

Za svrhu ostvarenja drugog cilja istraživanja, prilikom spomenute evaluacije posebno su se izdvojili predavači trudničkih tečajeva odnosno zdravstvene profesije koje sudjeluju na tečajevima.

3.3. Statistička obrada podataka

Prema priručniku UNICEF-a teme (sadržaj) predavanja su podijeljene u 10 skupina. To su trudnoća, zaštita oralnog zdravlja u trudnoći, porodaj i babinje, novorođenče, dojenje, psihološki aspekti roditeljstva, pravni propisi, uloga primalje tijekom trudnoće i dojenja, njega novorođenčeta i fizioterapijski aspekt pripreme trudnica. U smjernicama je zasebno navedena tema „Grupe za potporu dojenju“ koja je predstavljena u poglavlju 3.5.6. *Dojenje* iz razloga što nijedna ustanova ne provodi to kao zasebno predavanje već se o tome priča u sklopu predavanja o dojenju. Iz prikupljenih podataka, analizirala se zastupljenost pojedinih tema na tečajevima za trudnice u odnosu na gore navedene skupine. Zastupljenost pojedinih profesija na trudničkim tečajevima je prikazana frekvencijskom tablicom pri čemu se posebna pozornost posvetila na opis udjela primaljske profesije u cjelokupnom korpusu predavača.

3.4. Etički aspekti istraživanja

U fazi prikupljanja podataka, organizatori trudničkih tečajeva su informirani kako su potrebni podaci o tečajevima za trudnice prikupljaju u svrhu izrade završnog rada i u znanstveno-istraživačke svrhe. Radi se o istraživanju niskog rizika za koje nije potrebna suglasnost Etičkog povjerenstva za biomedicinska istraživanja Fakulteta zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci.

3.5. Sadržaj priručnika

Priručnik za buduće roditelje pruža ključne informacije i vještine potrebne tijekom trudnoće, porođaja i prvih dana nakon rođenja djeteta. Uključuje pravne smjernice i savjete o zdravstvenom prosvjećivanju, koje se provodi putem tečajeva koji mogu biti besplatni ili plaćeni, ponekad sponzorirani od strane tvrtki. Zbog varijacija u kvaliteti informacija i nedostatka standardizacije tečajeva, potrebno je osigurati besplatan i standardiziran tečaj za sve buduće roditelje kako bi se poboljšala priprema i podrška tijekom ranog roditeljstva.

3.5.1. Namjena priručnika

Priručnik je namijenjen predavačima trudničkih tečajeva u domovima zdravlja i rodilištima, pružajući minimum sadržaja koji program treba obuhvatiti. Predavači trebaju biti ginekolog, primalja, pedijatar, fizioterapeut, doktor dentalne medicine, pravnik i psiholog, s preporukom završetka UNICEF-ovog 20-satnog tečaja u okviru programa „Rodilišta – prijatelji djece“ ili „Savjetovaništa za djecu - prijatelji dojenja“. Također je poželjno uključivanje međunarodno certificirane savjetnice za dojenje (*International Board Certified Lactation Consultant - IBCLC*). Kvalitetna edukacija ima potencijal smanjiti negativna iskustva porođaja, te također smanjiti negativne utjecaje marketinga proizvoda koji su regulirani Međunarodnim pravilnikom o reklamiranju nadomjestaka za majčino mlijeko Svjetske zdravstvene organizacije (SZO), a edukatori trebaju biti svjesni tih utjecaja na roditelje i djecu.

3.5.2. Struktura tečaja

Prema priručniku, tečaj za buduće roditelje pruža informacije o trudnoći, razvoju ploda, zdravlju trudnice, porođaju, boravku u rodilištu, njezi novorođenčeta, psihološkim aspektima roditeljstva i pravnim propisima. Mogu se organizirati u domovima zdravlja i rodilištima te ostalim zdravstvenim i nezdravstvenim ustanovama, a završavaju posjetom rodilištu ili upoznavanjem s pravilima i običajima u odabranom rodilištu. Rodilišta bi trebala pružiti kratke

pisane informacije o organizaciji rada. Tijekom tečaja se preporučuje korištenje pomagala poput lutki, kadica i video materijala (10).

3.6. Teme predavanja

3.6.1. Trudnoća

Cilj ovog predavanja je educirati trudnice (i njihove partnere) o samom tijeku uredne trudnoće, normalnom rastu i razvoju fetusa te im ukazati na važnost redovitih pregleda tijekom cijele trudnoće. Kroz predavanje, trudnice bi trebale saznati koliko trudnoća traje, kako izgleda rast i razvoj fetusa te što je posteljica i plodova voda. Trudnice je također bitno educirati što je prenatalna zaštita, koliko puta treba ići na ultrazvučni pregled u trudnoći i koje su to invazivne, a koje neinvazivne pretrage koje se provode u trudnoći i zašto se provode. Važan dio predavanja je i edukacija o promjenama i prilagodbi majčinog organizma na trudnoću, porođaj i dojenje te što je to optimalna prehrana u trudnoći.

3.6.2. Zaštita zuba u trudnoći

Predavanje o zaštiti zuba u trudnoći prenosi važnost zaštite zdravlja zuba u trudnoći, nakon rođenja i tijekom porođaja te objašnjava mehanizme nastanka bolesti zuba općenito.

3.6.3. Porođaj i babinje

U ovom predavanju pruža se uvid trudnicama u početak i tijekom urednog porođaja te babinja, kao i moguće komplikacije u tim razdobljima. Opisuju se događaji i postupci u rađaonici te alternativne metode i pristupi porođaju. Nakon predavanja trudnice i njihovi partneri će biti educirani o početku porođaja i fazama samog porođaja, kako se provodi bezbolni porođaj te koje su mogućnosti za alternativne načine rađanja. Također se obrađuju porođajne operacije i razdoblje babinja, odnosno vrijeme nakon porođaja. Osim toga, osvrće se i na stavove SZO o porođaju i rađanju te na „Deset koraka inicijative Rodilišta - prijatelji majki i djece“, koji promoviraju zdravlje majki i djece.

3.6.4. Novorođenče

Ovo predavanje upoznaje trudnice s ponašanjem i osobinama novorođenčeta, kao i s najčešćim fiziološkim pojavama i bolestima ranog novorođenačkog razdoblja. Kroz njega će budući roditelji razumjeti kako novorođenče doživljava porođaj, prepoznati osnovne obrasce njegovog ponašanja te se upoznati s izgledom, osobinama i primitivnim refleksima novorođenčeta. Tijekom predavanja obrađuju se teme porođajnih trauma, novorođenačke žutice

i moguće poteškoće nakon povratka iz rođilišta, te dobivaju savjete o tome kako izabrati pedijatra za primarnu zdravstvenu zaštitu djeteta.

3.6.5. Dojenje

Ovo predavanje govori o važnosti ranog kontakta "koža na kožu" između majke i djeteta neposredno nakon porođaja, što pridonosi emocionalnom povezivanju i stabilizaciji novorođenčeta. Posebna pažnja posvećena je ulozi primalje u poticanju i podršci pri prvom podoju, što je ključno za uspostavljanje dojenja i jačanje veze između majke i djeteta. Također se objašnjava proces započinjanja dojenja, uključujući tehniku dojenja i tehniku izdavanja i pohrane majčinog mlijeka. Pružaju se odgovori na najčešća pitanja u vezi s poteškoćama koje mogu nastati tijekom dojenja, s ciljem olakšavanja ovog važnog procesa za majku i dijete. Vježbe pripremaju roditelje, posebno majke, za uspješno dojenje, smanjujući moguće poteškoće. Educira ih se o rizicima povezanim s odlukom da se ne doji te osnovnu anatomiju i fiziologiju dojenja. Trudnice i njihove partnere se kroz ovaj dio tečaja upoznaje s Međunarodnim pravilnikom o načinu reklamiranja i prodaje nadomjestaka za majčino mlijeko ("Kodeks"), koje proizvode on obuhvaća, te se argumentira kako reklamiranje tih proizvoda negativno utječe na dojenje. Saznat će i što Kodeks dopušta, a što zabranjuje u kontekstu promicanja dojenja i regulacije proizvoda za dojenčad. Buduće majke je bitno naučiti što su grupe za potporu dojenju, njihove ciljeve i način djelovanja. Potrebno je istaknuti ulogu patronažne sestre u organizaciji ovih grupa i kako one utječu na duljinu trajanja dojenja, pružajući podršku majkama u uspješnom dojenju. Kroz ovaj dio tečaja, majke uče kako zaštititi dojenje kod uzimanja lijekova te koji su lijekovi apsolutno kontraindicirani tijekom dojenja. Također se objašnjava kako različite supstance, poput duhana, kave, alkohola i opojnih droga, utječu na dojenje i zdravlje djeteta, te kako postupati u takvim situacijama kako bi se osiguralo sigurno dojenje.

3.6.6. Psihološki aspekti roditeljstva

Cilj ovog dijela je pomoći budućim roditeljima razumjeti specifičnosti roditeljske uloge te važnost njegovanja zdravih odnosa i kvalitetne komunikacije unutar obitelji kao ključnih faktora za pravilan razvoj djeteta. Kroz predavanje uče razlikovati faze roditeljstva i njihove specifičnosti, te shvatiti važnost održavanja zdravih partnerskih odnosa. Također će razumjeti ulogu majke i oca u razvoju djeteta, kao i značaj kvalitetne komunikacije unutar obitelji.

3.6.7. Pravni propisi

Bitan dio tečaja za trudnice je upoznati buduće roditelje s osnovnim pravima i obvezama roditelja koje proizlaze iz radnog odnosa i zdravstvenog osiguranja prema zakonskim propisima Republike Hrvatske, kao i s postupkom prijave djeteta nakon rođenja. Saznaju nešto o osnovnim pravima i obvezama iz Zakona o roditeljstvu i roditeljskim potporama, kao i pravima trudnica, roditelja i drugih osoba iz Zakona o radu. Također je objašnjeno kako prijaviti novorođeno dijete, odabrati mu ime, prijaviti prebivalište, dobiti matični broj građana i osobni identifikacijski broj, te ostvariti pravo na zdravstveno osiguranje za dijete.

3.6.8. Uloga primalje tijekom trudnoće i dojenja

Cilj ovog seminara na tečaju je pružiti uvid u ulogu primalje tijekom porođaja, naglašavajući važnost vođenja porođaja s minimalnim intervencijama i humanizacijom procesa rađanja. Primalja igra ključnu ulogu u vođenju porođaja s ciljem smanjenja medicinskih intervencija te primjeni nefarmakoloških metoda za ublažavanje bolova.

3.6.9. Fizioterapijski aspekt pripreme trudnica

Ovaj dio tečaja odnosno vježbe pružaju osnovne informacije o teorijskom i praktičnom provođenju vježbi tijekom normalne trudnoće te što je to pravilna priprema za izvođenje vježbi kako fizički tako i psihički. Također će biti objašnjena važnost vježbi u trudnoći, s posebnim naglaskom na njihov osnovni cilj, a to je priprema tijela za porođaj i olakšavanje samog procesa rađanja. Osnovne vježbe disanja, relaksacije, kao i vježbe za izgon djeteta tijekom porođaja, čine ključni dio ovih priprema. Vježbe su od iznimne važnosti jer pomažu trudnicama da se fizički pripreme za porođaj, poboljšavajući njihovu fizičku spremnost i olakšavajući proces rađanja.

3.6.10. Njega novorođenčeta

Budući roditelji kroz tečaj uče što obuhvaća uloga patronažne sestre u njezi trudnice, majke nakon porođaja i novorođenčeta. Također se prikazuju osnovni principi njege novorođenčeta, koja oprema je potrebna za njegu, te kako se praktično provodi njega novorođenčeta nakon povratka iz rodilišta, uključujući rješavanje najčešćih problema u vezi s njegovom novorođenčeta (10).

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U razdoblju od 2018. do 2022. godine, tečajevi za trudnice su održavani od strane Doma zdravlja Primorsko-goranske županije što uključuje 10 domova zdravlja, poliklinike Finderle i Centra za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo (Tablica 1).

Tablica 1. Prikaz ustanova prema razini zdravstvene zaštite

Ustanove	Razina zdravstvene djelatnosti
Dom zdravlja Crikvenica	Primarna zdravstvena zaštita
Dom zdravlja Čavle	Primarna zdravstvena zaštita
Dom zdravlja Delnice	Primarna zdravstvena zaštita
Dom zdravlja Kraljevica	Primarna zdravstvena zaštita
Dom zdravlja Krk	Primarna zdravstvena zaštita
Dom zdravlja Mali Lošinj	Primarna zdravstvena zaštita
Dom zdravlja Matulji	Primarna zdravstvena zaštita
Dom zdravlja Opatija	Primarna zdravstvena zaštita
Dom zdravlja Rijeka	Primarna zdravstvena zaštita
Dom zdravlja Viškovo	Primarna zdravstvena zaštita
KBC Rijeka	Tercijarna zdravstvena zaštita
Centar za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo	Savjetodavne i edukativne usluge
Poliklinika Finderle	Privatna zdravstvena zaštita

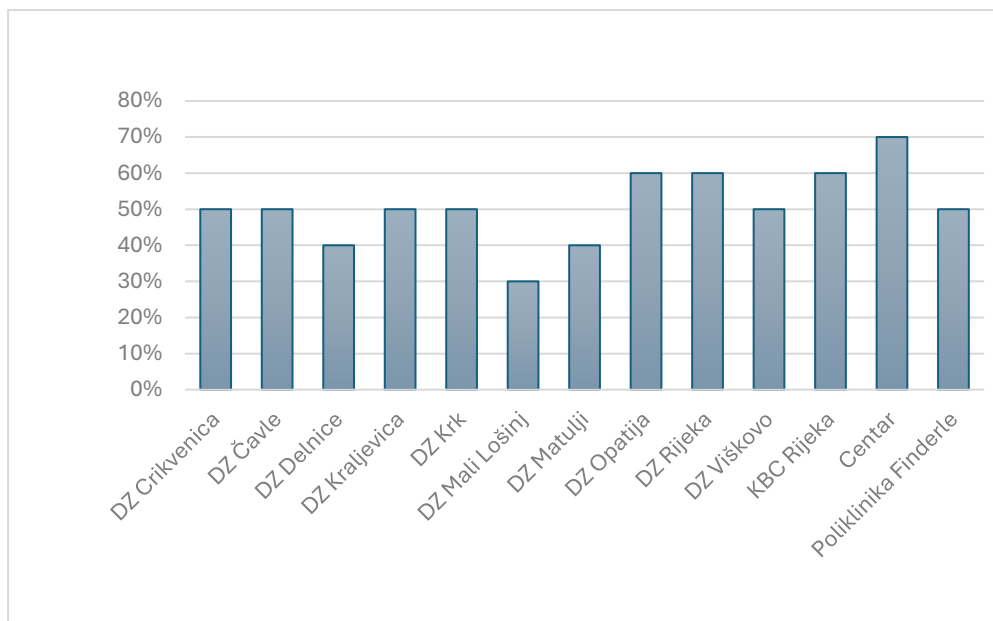
U Tablici 2 su prikazane teme koje su navedene u Priručniku za predavače na trudničkim tečajevima, te koje od njih sadrže tečajevi u Primorsko-goranskoj županiji. Uz pomoć legende ispod tablice, može se vidjeti da Dom zdravlja Crikvenica i KBC Rijeka sadrže predavanja o trudnoći, porođaju i babinju, novorođenčetu, dojenju i psihološkim aspektima roditeljstva, te KBC Rijeka još ima i fizioterapijske aspekte pripreme trudnica. Također možemo vidjeti da niti jedan tečaj nema temu *zaštita oralnog zdravlja u trudnoći*. O pravnim propisima se govori samo na trudničkom tečaju u Centru za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo. Uloga primalje tijekom trudnoće i dojenja spominje se na tek dva tečaja u Domu zdravlja Mali Lošinj i Domu zdravlja Rijeka. Predavanje o porođaju i babinju sadrže svi tečajevi. Ostali podaci su prikazani u tablici.

Tablica 2. Prikaz tema na tečajevima za trudnice

UNICEF smjernice	Tečajevi
Trudnoća	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13
Zaštita oralnog zdravlja u trudnoći	
Porodaj i babinje	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13
Novorođenče	1, 6, 9, 11, 12, 13
Dojenje	1, 2, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 13
Psihološki aspekti roditeljstva	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12
Pravni propisi	12
Uloga primalje tijekom trudnoće i dojenja	6, 9
Njega novorođenčeta	2, 4, 5, 7, 8, 10, 12, 13
Fizioterapijski aspekt pripreme trudnica	3, 7, 8, 9, 10, 11, 12

1 – Dom zdravlja Crikvenica	8 - Dom zdravlja Opatija
2 – Dom zdravlja Čavle	9 – Dom zdravlja Rijeka
3 – Dom zdravlja Delnice	10 – Dom zdravlja Viškovo
4 – Dom zdravlja Kraljevica	11 – KBC Rijeka
5 – Dom zdravlja Krk	
6 – Dom zdravlja Mali Lošinj	
7 – Dom zdravlja Matulji	
12 – Centar za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo	

Priručnik za predavače kao što je opisano kroz rad, sadrži 10 stavki odnosno tema koje bi trebao sadržavati tečaj za trudnice. Prema prethodno prikazanoj tablici (Tablica 2) izračunat je postotak podudaranja tema tečajeva za trudnice koji su sudjelovali u istraživanju sa svim temama priručnika. Ovdje je prikazano da Centar za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo ima najveću podudaranost tema od 70%, a najmanju podudaranost ima Dom zdravlja Mali Lošinj sa 30%. Dom zdravlja Opatija i Rijeka te KBC Rijeka imaju istu podudarnost od 60%, a Dom zdravlja Delnice i dom zdravlja Matulji imaju podudarnost s temama od 40%. Ostali podaci su prikazani na slici (Slika 3).

Slika 3. Prikaz postotaka podudarnosti tema

Prema UNICEF-ovu priručniku, ukupan broj sati za tečaj je 17 sati. Tablica 4 prikazuje trajanje pojedinog tečaja za trudnice u satima, postotak podudaranja sa smjernicama i razliku u satima. Najveću podudarnost ima trudnički tečaj dom zdravlja Čavle sa 70,59% koji traje ukupno 12 sati, dok najmanju podudaranost broja sati ima KBC Rijeka sa 32,35% koji traje 5,5 sati. S obzirom da Centar za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo svoje tečajeve održava uz video materijale i *online* sastanke, nije naveden u ovoj analizi podataka. Polaznice njihovog tečaja dobivaju video materijale podijeljene po temama. Uz to se jednom tjedno održavaju *online* radionice koje prate tjedne teme video materijala. Provode se i susreti uživo, dva puta kroz cijeli tečaj te se održavaju vikendom kroz dva dana. Kroz vikend susrete se provode razne vježbe za trudnice (21). Podaci o ostalim tečajevima su prikazani u tablici.

Tablica 3. Frekvencije i postotci trajanja tečajeva

Zdravstvene ustanove	Trajanje tečaja (h)	%	Razlika (h)
Dom zdravlja Čavle	12	70,59%	-5
Dom zdravlja Opatija	10,5	61,76%	-6.5
Dom zdravlja Rijeka	10,5	61,76%	-6.5
Dom zdravlja Crikvenica	9	52,94%	-8
Dom zdravlja Kraljevica	9	52,94%	-8
Dom zdravlja Mali Lošinj	9	52,94%	-8
Poliklinika	8	47,06%	-9
Dom zdravlja Delnice	7,5	44,12%	-9.5
Dom zdravlja Krk	7,5	44,12%	-9.5
Dom zdravlja Viškovo	7,5	44,12%	-9.5
Dom zdravlja Matulji	6	35,29%	-11
KBC Rijeka	5,5	32,35%	-11.5

Ustanove koje provode tečajeve za trudnice imaju razne predavače koji se razlikuju po profesijama. Najzastupljenija profesija je magistra sestrinstva (**mag. med. techn.**) koja čini 15% ukupnog zbroja predavača. Primalje se nalaze među najmanje zastupljenim profesijama od čega prvostupnica primaljstva (**bacc.obs.**) čini 2%, a magistra primaljstva (**mag.obs.**) 1%. Među najmanje zastupljenim profesijama se nalaze i patronažne sestre (1%) i pedijatri (1%). Frekvencije i postotci ostalih profesija su prikazani u tablici (Tablica 4).

Tablica 4. Frekvencije i postotci pojedinih profesija predavača

Profesije	N	%
Mag.med.techn.	7	15%
Bacc.med.techn.	5	10%
Dr.sc.nutricionist	5	10%
Bacc.pysioth.	5	10%
Mr.sc.psiholog	4	8%
Dr.med.spec.gin. obs.	4	8%
Dr.med.	3	6%
Mag.psych.	2	4%
Bacc.obs.	2	4%
Terapeut	2	4%
Prof.psiholog	1	2%
Mag.nutr.clin.	1	2%
Dr.sc.	1	2%
Patronažna sestra	1	2%
Pedijatrica	1	2%
Izv.prof.dr.sc.dr.med.	1	2%
Mag.obs.	1	2%
Dr.spec.med.epidemiolog	1	2%
Doula	1	2%
Porodajna edukatorica	1	2%
IBCLC	1	2%
Ukupno	48	100%

5. RASPRAVA

U ovom istraživanju prva hipoteza je bila da tečajevi za trudnice u Primorsko-goranskoj županiji prate smjernice UNICEF-a. Rezultati su pokazali određenu podudarnost sa smjericama UNICEF-a, ali se postotak podudarnosti tema značajno razlikuje među zdravstvenim ustanovama. Ustanova kao što je Centar za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo pokazuje najveću podudarnost sa temama smjernica s postotkom od 70%, te Dom zdravlja Opatija i KBC Rijeka sa 60% dok Dom zdravlja Mali Lošinj ima najmanju podudarnost s postotkom od 30%. Ove razlike potvrđuju rezultate iz istraživanja Ureda UNICEF-a i Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi 2009. godine koje ukazuje na neujednačenost kvalitete tečajeva i potrebu za standardizacijom sadržaja (10). Ovi rezultati pokazali su da sadržaj tečajeva nije u potpunosti u skladu sa smjericama UNICEF-a, a tematske preferencije polaznika bi pružale dodatni uvid u potrebne prilagodbe. U istraživanju „Trudnički tečaj – edukacija budućih roditelja“ polaznici su iskazali jasne preferencije prema temama kojima bi se trebala posvetiti veća pažnja, poput vježbi za porođaj i disanje (5,71%), edukacije o dojenju (8,57%) te postporođajnoj depresiji (4,29%). Dodatno, pokazano je zanimanje za teme koje trenutno nisu uključene u neke programe, poput razloga obveznih cijepljenja i njihove nuspojave (2,86%) te praktične demonstracije dojenja na modelu (1,43%). Ovi rezultati naglašavaju važnost fleksibilnosti i prilagodbe programa trudničkih tečajeva kako bi se bolje odgovorilo na potrebe budućih roditelja (18).

Osim tema predavanja, kroz rad su navedena i trajanja predavanja koja su važna za procjenu usklađenosti tečajeva za trudnice sa smjericama UNICEF-a. Prema priručniku, tečaj za buduće roditelje treba obuhvatiti 17 sati edukacije, podijeljenih na predavanja, seminare i vježbe. Međutim, prema podacima ovog istraživanja, tečajevi u Primorsko-goranskoj županiji pokazuju značajna odstupanja u trajanju. Tako Dom zdravlja Čavle ima trajanje tečaja od 12 sati što predstavlja 70,59% podudarnosti sa smjericama, dok KBC Rijeka ima samo 5,5 sati što čini 32,35% predviđenih sati. Ova razlika u trajanju može utjecati na kvalitetu edukacije jer kraće trajanje može značiti da se neke ključne teme možda ne obrađuju dovoljno. S obzirom na navedeno, prilagodba trajanja tečaja odnosno predavanja je ključna kako bi se osiguralo da svi tečajevi pokrivaju sve bitne teme. Sveukupni podaci pokazuju da iako su smjernice dostupne i strukturirane, realizacija tečajeva kao takvih djelomično izostaje, što može utjecati na kvalitetu pripreme budućih roditelja.

Pandemija COVID-19 je imala utjecaj i na tečajeve za trudnice. Istraživanje „Priprema za porod i roditeljstvo tijekom pandemije“ pokazalo je kako je *online* edukacija postala ključna

zamjena za tečajeve uživo. Rezultati su pokazali da je većina sudionica 53,2% pohađala trudnički tečaj *online* tijekom pandemije pri čemu je 35,5% sudionica bilo zadovoljno prenesenim znanjem, organizacijom i izvođenjem tečaja. Međutim 77,4% sudionica smatralo je da je bolje održavanje tečajeva uživo u domovima zdravlja ili bolnicama nego *online*. Navedeno istraživanje navodi da su *online* trudnički tečajevi dobro organizirani te je većina trudnica koje je pohađalo *online* tečaj izrazila zadovoljstvo prenesenim znanjem i dobivenim informacijama. Ipak, smatraju da su trudnički tečajevi uživo kvalitetniji prvenstveno zbog praktičnih vježbi i demonstracija koje omogućuju predavačima da isprave pogreške tijekom njihovog izvođenja. Također imaju mogućnost dobivanja odgovora na razna pitanja čime se olakšava interakcija i komunikacija u usporedbi s *online* formatom, gdje trudnice tečajeve prate uglavnom pasivno, slušajući i gledajući sadržaj, a pitanja postavljaju tek nakon završetka predavanja (22). Zbog epidemioloških mjera su ustanove morale prilagoditi svoje tečajeve u *online* format pa su tako za vrijeme pandemije *online* tečajeve provodili Dom zdravlja Čavle, Delnice, Krk i Rijeka, KBC Rijeka i Poliklinika Finderle. *Online* tečajevi su omogućili veću dostupnost s obzirom da su trudnice mogle sudjelovati iz svog doma, no postoje i izazovi kao što su nedostatak interaktivnosti i izostajanje praktičnih vježbi uživo. Unatoč tome, *online* tečajevi i edukacije postaju sve popularniji pa se tako udruga Roditelji u akciji – RODA bavi edukacijom trudnica i partnera za trudnoću i sve što s njom ide. Tečaj je besplatan i dostupan *online*. Dostupna su četiri tečaja vezana za trudnoću i porođaj, a to su „Priprema za porod“, „Priprema za dojenje“, „Priprema za babinje“ i „Tvoja prava u trudnoći i porođu“ (23). Takav način tečaja je dostupniji većem broju žena te im omogućava gledanje videa u vrijeme kada njima najviše odgovara.

U ovom istraživanju druga hipoteza je bila da su primalje rjeđe zastupljena zdravstvena profesija na tečajevima za trudnice od ostalih profesija što podaci i pokazuju. Prema podacima, primalje čine mali postotak ukupnog broja predavača (**bacc. obs.** 2%, **mag. obs.** 1%), dok je najzastupljenija profesija magistra sestrinstva (**mag. med. techn.**) sa 15%. Ovaj podatak je u kontrastu s rezultatima iz rada poput „Iskustva trudnica o edukatoru na trudničkom tečaju“ koji naglašava važnost primalje u prenatalnoj skrbi i edukaciji, posebno u kontekstu smanjenja medicinskih intervencija tijekom porođaja. Istraživanja pokazuju da primalje imaju važnu ulogu u pružanju emocionalne i praktične podrške trudnicama i manjoj potrebi za intervencijama u porođaju kao što su indukcija porođaja i carski rez. Primalje su se kao jedine profesionalne zdravstvene djelatnice specijalizirane za edukaciju trudnica, roditelja i babinjača istaknule svojom stručnošću u prenošenju znanja o porođaju (24). Manja zastupljenost primalja ukazuje na prostor za poboljšanje u organizaciji tečajeva za trudnice, posebno s obzirom na to

da primalje imaju specifične kompetencije koje su ključne za pripremu trudnica za porođaj. Standardizacija uloge primalja na tečajevima za trudnice mogla bi poboljšati kvalitetu edukacije i pružiti trudnicama holističku pripremu za porođaj uključujući fizičke, emocionalne i psihološke aspekte rađanja.

6. OGRANIČENJA ISTRAŽIVANJA

Kao ograničenje istraživanja istaknuta je nemogućnost prisustvovanja svim trudničkim tečajevima na području istraživanja zbog njihovih termina održavanja. To je rezultiralo ograničenim uvidom u sadržaj tečajeva, što potencijalno može utjecati na potpunost prikupljenih podataka i analize. Iako su programi i materijali tečajeva bili dostupni zahvaljujući susretljivosti organizatora, neposredno sudjelovanje omogućilo bi detaljniji uvid u dinamiku predavanja, interaktivnost i dodatne sadržaje koji se možda ne reflektiraju u dostupnim dokumentima. Buduća istraživanja mogla bi razmotriti fleksibilniji pristup vremenskom planiranju evaluacije ili uključivanje dodatnih metoda, poput anketa među sudionicima tečajeva, kako bi se premostile ovakve prepreke i omogućila cjelovitija procjena kvalitete trudničkih tečajeva. Za ovo istraživanje je bilo potrebno prikupiti podatke o profesijama predavača, međutim u dobivenim materijalima su navedene samo titule pa su sukladno s time i obrađeni podaci. Također jedan od problema istraživanja bila je neujednačenost vođenja evidencije o programima trudničkih tečajeva u pojedinim ustanovama. Iako su određeni podaci prikupljeni analizom dobivenih materijala, razlike u načinu dokumentiranja i nedostatak standardne evidencije otežali su detaljnu i preciznu usporedbu sadržaja i provedbe tečajeva. Ovaj nedostatak može utjecati na transparentnost i kvalitetu informacija. To naglašava potrebu za uvođenjem jedinstvenih smjernica za vođenje i evidenciju programa trudničkih tečajeva na županijskoj razini. Da bi se utvrdilo jesu li takve smjernice potrebne i na državnoj razini, potrebna su daljnja istraživanja.

7. ZAKLJUČAK

Na temelju provedenog istraživanja o tečajevima za trudnice u Primorsko-goranskoj županiji, može se izvesti nekoliko ključnih zaključaka. Analiza pokazuje da iako su smjernice UNICEF-a dostupne i jasno definirane, stvarna provedba među ustanovama varira, s različitim stupnjevima pokrivenosti tema i trajanja predavanja. Zastupljenost zdravstvenih profesija među predavačima je pokazala potrebu za većom prisutnosti primalja u prenatalnoj edukaciji kako bi se trudnicama osigurala cjelovita priprema.

Sveukupno, ovo istraživanje pokazuje potrebu za standardizacijom sadržaja i trajanja tečajeva, te bolje integriranje primaljske profesije u edukacijske programe. Tako bi se moglo osigurati da sve trudnice dobiju jednaku pripremu za porođaj i roditeljstvo bez obzira na ustanovu u kojoj pohađaju tečaj.

LITERATURA

1. Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije. Narodni zdravstveni list [Internet]. Srpanj/kolovoz 2018 [citirano 2024 Apr 3]. Dostupno na: <https://zzjzpgz.hr/narodni-zdravstveni-list/narodni-zdravstveni-list-2018/srpanj-kolovoz-2018/>
2. Čolić M, Eterović I, Doričić R. Neophodnost etike u primaljskoj profesiji: od konstrukcije identiteta profesije do određenja svakodnevne primaljske prakse. World of Health. 2024;(7):66-72.
3. McCarthy M, Houghton C, Matvienko-Sikar K. Women's experiences and perceptions of anxiety and stress during the perinatal period: a systematic review and qualitative evidence synthesis. BMC Pregnancy Childbirth. 2021;21:811.
4. Lothian, JA. Lamaze Breathing: What Every Pregnant Woman Needs to Know. J Perinat Educ . 2011 Spring;20(2):118–20.
5. International Federation of Gynecology and Obstetrics, International Confederation of Midwives, White Ribbon Alliance, International Pediatric Association, World Health Organization. Mother–baby friendly birthing facilities. Int J Gynaecol Obstet 2015;128(2):95–9.
6. Županić M, Turuk V, Ćurik D, Bertić L. Evaluacija provođenja trudničkih tečajeva tijekom 2000.-2012. Hrvatski časopis za javno zdravstvo. 2013;9(33).
7. Narodne novine. Zakon o zdravstvenoj zaštiti [Internet]. 2024 [citirano 2024 Nov 11] Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2018_11_100_1929.html
8. Centar za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo. O nama [Internet]. 2023 [citirano 2024 Nov 11] Dostupno na: <https://perinatalna-psihologija.com/o-nama/>
9. Poliklinika Finderle [Internet]. 2020 [citirano 2024 Nov 11] Dostupno na: <https://poliklinika-finderle.com/>
10. Stanojević M, urednik. Priručnik za predavače na trudničkim tečajevima. Zagreb: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske, Ured UNICEF-a za Hrvatsku; 2010.
11. Ljubojević N. Ginekologija i porodništvo. Zagreb: Zdravstveno veleučilište; 2005.
12. WHO. Promoting Effective Perinatal Care Essential Antenatal, Perinatal and Postpartum Care Training modules WHO Regional Office for Europe [Internet]. 2002

- [citirano 2024 Apr 3]. Dostupno na: https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0013/131521/E79235.pdf
13. Mrculin J, Sertić V. Trudnički tečaj – edukacija budućih roditelja [završni rad]. [Varaždin]: Sveučilište Sjever; 2020;25:50–5. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/237664>
  14. Alizadeh-Dibazari Z, Abdolalipour S, Mirghafourvand M. The effect of prenatal education on fear of childbirth, pain intensity during labour and childbirth experience: a scoping review using systematic approach and meta-analysis. *BMC Pregnancy childbirth*. 2023; 23:541
  15. Hong K, Hwang H, Han H, Chae J, Jeong Y, et al. Perspectives on antenatal education associated with pregnancy outcomes: Systematic review and meta-analysis. *Women birth*. 2021 May;34(3):219-230.
  16. Ricchi A, La Corte S, Molinazzi MT, Messina MP, Banchelli F, Neri I. Study of childbirth education classes and evaluation of their effectiveness. *Clin Ter*. 2020;171(1):e78-86.
  17. Barimani M, Forslund Frykedal K, Rosander M, Berlin A. Childbirth and parenting preparation in antenatal classes. *Midwifery*. 2018 Feb;57:1–7.
  18. UNICEF Hrvatska. Rodilišta - prijatelji majki i djece [Internet]. 2023 [citirano 2024 Nov 15] Available from: <https://www.unicef.org/croatia/media/5701/file/Rodili%C5%A1te%20-%20prijatelj%20majki%20i%20djece%20.pdf>
  19. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova. Javna priopćenja: Priopćenje pravobraniteljice povodom međunarodnog dana žena. [Internet]. 2021 [citirano 2024 Aug 18]. Dostupno na: <https://www.prs.hr/cms/post/362>
  20. UNICEF. Online tečajevi za buduće roditelje: učite s nama o roditeljstvu [Internet]. 2020 [cited 2024 Jul 28] Available from: <https://www.unicef.org/croatia/mediji/online-te%C4%8Dajevi-za-budu%C4%87e-roditelje-u%C4%8Dite-s-nama-o-roditeljstvu>
  21. Centar za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo. Psihologija poroda i roditeljstva [Internet]. 2023 [citirano 2024 Nov 12] Dostupno na: <https://perinatalna-psihologija.com/psihologija-poroda-i-roditeljstva/>
  22. Krnjić N. Priprema za porod i roditeljstvo u vrijeme trudnoće tijekom SARS-CoV 2 [završni rad]. [Varaždin]: Sveučilište Sjever; 2022. 33p. Dostupno na: <https://repozitorij.unin.hr/islandora/object/unin:4783>

23. Roda edukacija. Tečajevi [Internet]. 2024 [citirano 2024 Nov 11] Dostupno na: <https://edukacija.roda.hr/tecajevi/>
24. Matok Glavaš B. Iskustva trudnica o edukatoru na trudničkom tečaju [diplomski rad]. [Rijeka]: Fakultet zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci ; 2024. 54p. Dostupno na: <https://www.unirepository.svkri.uniri.hr/islandora/object/fzsri%3A2939/datastream/PDF/view>

IZVORI

- I. Program tečaja za trudnice Dom zdravlja Crikvenica
- II. Program tečaja za trudnice Dom zdravlja Čavle
- III. Program tečaja za trudnice Dom zdravlja Delnice
- IV. Program tečaja za trudnice Dom zdravlja Kraljevica
- V. Program tečaja za trudnice Dom zdravlja Krk
- VI. Program tečaja za trudnice Dom zdravlja Mali Lošinj
- VII. Program tečaja za trudnice Dom zdravlja Matulji
- VIII. Program tečaja za trudnice Dom zdravlja Opatija
- IX. Program tečaja za trudnice Dom zdravlja Rijeka
- X. Program tečaja za trudnice Dom zdravlja Viškovo
- XI. Program tečaja za trudnice KBC Rijeka
- XII. Program tečaja za trudnice Centar za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo
- XIII. Program tečaja za trudnice Poliklinika Finderle

TABLICE

Tablica 1. Prikaz ustanova prema vrsti i funkciji

Tablica 2. Prikaz tema na tečajevima za trudnice

Tablica 3. Frekvencije i postotci trajanja tečajeva

Tablica 4. Frekvencije i postotci zdravstvenih profesija predavača

SLIKE

Slika 1. Oglas za trudnički tečaj

Slika 2. Prikaz strukture tečaja po satima

Slika 3. Prikaz postotaka podudarnosti tema

ŽIVOTOPIS

Matea Stipić, rođena 27.01.2002. u Zagrebu gdje je i odrasla. 2016. godine završila osnovno-školsko obrazovanje u OŠ Sesvetski Kraljevec. Nakon završenog četverogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja za primalju asistenticu u Srednjoj školi za primalje u Zagrebu. 2020. godine nastavlja svoje obrazovanje upisom na prijediplomski stručni studij Primaljstvo Fakulteta zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci.